

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Факультет мистецтв
 Кафедра декоративно-прикладного мистецтва та дизайну

«Допущено до захисту»

В.о. завідувача кафедри

_____ Хомякова А.П.
 « _____ » _____ 2023 р.

Реєстраційний № _____
 « _____ » _____ 2023 р.

РОЗРОБКА АРХІТЕКТУРНО-ДЕКОРАТИВНОГО РІШЕННЯ
ФАСАДУ ТОРГОВО-ОФІСНОГО КОМПЛЕКСУ В ІСТОРИЧНОМУ
АРЕАЛІ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ»

Кваліфікаційна робота студентки
 групи ДС-19
 ступеня вищої освіти «бакалавр»
 спеціальності 022 Дизайн
 Ковтун Вероніки Романівни

Керівник:
 викладач Дорогой О.В.

Оцінка:
 Національна шкала _____
 Шкала ECTS _____ Кількість балів _____
 Голова ЕК _____
 (підпис) (прізвище, ініціали)

Члени ЕК _____
 (підпис) (прізвище, ініціали)

ЗАПЕВНЕННЯ

Я, Ковтун Вероніка Романівна розумію і підтримую політику Криворізького державного педагогічного університету з академічної доброчесності. Запевняю, що ця кваліфікаційна робота виконана самостійно, не містить академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Я не надавав(ла) і не одержував(ла) недозволену допомогу під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають покликання на відповідне джерело.

Із чинним Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в роботах здобувачів вищої освіти Криворізького державного педагогічного університету ознайомлений(а). Чітко усвідомлюю, що в разі виявлення у кваліфікаційній роботі порушення академічної доброчесності робота не допускається до захисту або оцінюється незадовільно.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗРОБЛЕННЯ РІШЕНЬ	
АРХІТЕКТУРНО - ДЕКОРАТИВНОГО ОЗДОБЛЕННЯ ФАСАДІВ В	
ІСТОРИЧНИХ АРЕАЛАХ МІСТА.....	
1.1. Історія розвитку будівництва в м. Кривий Ріг в кінці ХІХ початку ХХ століть.....	10
1.2. Коротка характеристика архітектури міста в кінці ХІХ початку ХХ століть.....	11
1.3. Характеристика ділянки під розміщення торгово-офісного комплексу.....	14
1.4. Опис характерних рис архітектурно-декоративного рішення фасадів будівель, що оточують ділянку під розміщення торгово-офісного комплексу.....	15
1.5. Основні ознаки архітектурних стилів.....	19
Висновки до першого розділу.....	22
РОЗДІЛ 2 ЕТАПИ РОЗРОБКИ АРХІТЕКТУРНО-ДЕКОРАТИВНОГО	
ОФОРМЛЕННЯ ФАСАДІВ КОМПЛЕКСУ.....	
2.1. Характерні ознаки стилю «еклектика».....	24
2.2. Вибір варіантів стильового рішення по декоруванню фасадів.....	24
2.3. Вибір декоративних ліпних елементів фасаду.....	26
2.4. Економічний розрахунок вартості використання ліпного декору.....	27
Висновки до другого розділу.....	28

ВИСНОВКИ	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	34
ДОДАТКИ.....	37
Додаток А	37
Додаток Б	55

ВСТУП

Знання історії розвитку архітектурних стилів, їх взаємозв'язок, причини та послідовність виникнення, в значній мірі впливають на формування вимог до розвитку сучасної архітектури. В наш час досягнення в інженерній галузі в будівництві дають в руки архітекторам та дизайнерам можливість використання широкого інструментарію в створенні незвичайних за своїм видовищним навантаженням споруд. Але розглядаючи нові технічні можливості в архітектурному рішенні та оздоблені фасадів новобудови в історичних ареалах, слід ретельно проаналізувати стильові ознаки старих будівель та прийоми і методи їх формотворення.

Актуальність теми – для сучасного розвитку проектування та будівництва найбільш характерною проблемою стає неможливість розширення меж міста з метою освоєння нових територій під будівництво як об'єктів житлового призначення так і промислових комплексів. Ця проблема існує і в Кривому Розі, зокрема в частині ведення житлового будівництва. Будівництво мікрорайонів зупинилось ще з кінця 90-х років минулого століття. На це були досить вагомі причини: - економічна криза 90-х років, нова економічна концепція розвитку економіки держави, спад виробництва, закриття нерентабельних підприємств (в місті закрились, наприклад, три потужних виробництва Криворіжського домобудівельного комбінату), безробіття, старіння населення, відтік певної частини працездатного населення за межі країни в пошуках роботи. Тобто необхідність масової забудови в старих масштабах втратила свій сенс. Крім того в результаті першого етапу земельної реформи сталося те, що сільськогосподарські землі, в своїй більшості, були передані державою в оренду фермерським господарствам.

Все це привело до необхідності переглянути принципи забудови міст та інших населених пунктів. Нові генеральні плани передбачали

більш раціональне використання міських територій, сприяли новим тенденціям в містобудуванні. Однією із таких тенденцій був перегляд можливостей використання територій, які вивільнялись в зв'язку із старінням існуючої забудови та її аварійного стану.

Така містобудівна ситуація призвела до необхідності ведення забудови в межах міста використовуючи всі вільні, або потенційно вільні, землі. Будівництво в старих районах міста набрало актуальності та привабливості, але маючи фінансовий потенціал забудовники фактично не приділяли уваги естетичній складовій рішення фасадів. В результаті такого відношення ми можемо бачити засмічення вулиць міста відверто ніякими, і це в кращому випадку, об'єктами нового будівництва. Формування нових вимог до забудови територій старих (історичних) районів міста стало в край необхідним. Тому в 2015 році для Кривого Рогу була розроблена науково-практична документація з визначенням історичних ареалів у всіх районах міста та вимогами що до їх забудови. Розробник ДП «НДПІ Містобудування» в своїй роботі визначив межі історичних ареалів міста Кривий Ріг, в тому числі і історичний ареал «Центральний» межі якого охоплювали всю стару частину Централно-Міського району. Крім того була проведена кропітка робота по встановленню об'єктів забудови які були історичними пам'ятками, або пам'ятками архітектури. Однією з умов до розробки проєктів новобудов в історичних ареалах була не тільки вимога до дотримання містобудівних аспектів, але і врахування існуючої стилістики оточуючої історичної забудови при розгляді архітектурно-декоративного вигляду фасадів новобудови.

Ще більшої актуальності набере ця тема по фазі переможного закінчення війни. Відбудова порушених війною міст і сіл буде вимагати напруження всіх сил країни переможця і стосується не тільки будівельників а і архітекторів та дизайнерів. Необхідність нових концепцій потрібна вже сьогодні, для того щоб залишити в минулому

сірість пострадянської забудови, звернутись до архітектурних традицій минулого, переосмислюючи історичні надбання та зберігаючи їх для наступних поколінь.

Мета дослідження – ознайомитись з історією розвитку та будівництвом в місті Кривий Ріг наприкінці XIX початку XX століття. Провести аналіз стильових тенденцій в старій забудові Центрально-Міського району в межах історичного ареалу «Центральний». Виявити характерні риси у декоративному оформленні (оздоблені) фасадів існуючих будівель по вул. Свято-Миколаївській на відрізу від вул. Карагандинська до вул. Каунаська. На базі дослідження та з урахуванням вимог діючого містобудівного законодавства розробити архітектурно-декоративне оформлення фасадів проєктованої будівлі торговельно-офісного комплексу на розі вул. Свято-Миколаївська та вул. Карагандинська, яке б відповідало стильовим тенденціям оточуючої забудови, з можливістю подальшого використання такого підходу при виконанні аналогічних робіт.

Відповідно до мети дослідження була сформульована така послідовність роботи :

1. Ознайомитись з історією розвитку забудови в м. Кривий Ріг в кінці XIX початку XX століття.
2. Виявити її характерні риси на основі світлин криворізької старовини, малюнків будівель старого міста роботи архітектора Ю.Сича, ознайомлення із будівлями старовинної архітектури, що залишилася на сьогодні.
3. Визначити перелік всіх будинків що оточують ділянку під розміщення комплексу з визначенням (орієнтовно) періоду забудови.
4. Виконати опис архітектурно-декоративного рішення фасадів існуючих будівель, що оточують ділянку, яка планується для можливого розміщення торговельно-офісного комплексу.
5. Визначити (по можливості) стильову належність кожного

будинку, що оточують ділянку з використанням основних ознак того чи іншого стилю.

6. Зробити висновки по першому розділу за підсумками аналізу забудови що історично склалася та характер використання архітектурних стилів.

7. Прийняти рішення по варіанту архітектурно-декоративного оздоблення фасадів проєктованої будівлі виходячи із стилістики оточуючого середовища та можливості органічного включення будівлі в існуючу структуру забудови.

8. Виконати підбір елементів декору з синтетичних та природних матеріалів використовуючи існуючі каталоги виробників таких елементів. Прийняти варіанти можливого оздоблення площин фасаду матеріалами з урахуванням можливостей сьогоденної будівельної індустрії.

9. Розробити проєкт архітектурно-декоративне оздоблення фасаду будівлі торговельно-офісного комплексу на розі вул. Свято-Миколаївська та вул. Карагандинська.

10. Виконати економічний розрахунок вартості проєктованого архітектурно-декоративного оздоблення фасаду.

Об'єкт дослідження - принципи декоративного рішення фасадів нової забудови в історичних ареалах.

Предмет дослідження – методи розроблення варіантів архітектурно-декоративного оздоблення фасадів при проєктуванні нової забудови в історичних ареалів міста.

В процесі виконання робіт я користувалася композиційними засобами та прийомами вивчення об'єктивних законів художньо-образної діяльності, а також системою принципів дизайну. Створений теоретичний базис є основою для дослідження принципів та засобів вирішення питань архітектурно-декоративного оформлення фасадів сучасних будівель в історичному середовищі.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що за його теоретичними результатами можуть бути розроблені методичні рекомендації виконання практичних завдань, а результати практичної роботи будуть використовуватись на кафедрі ДПМ та дизайну.

Структура роботи складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаної літератури та додатків. Обсяг основного тексту-33 сторінки, загальний обсяг роботи складає 62 сторінки.

РОЗДІЛ І

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗРОБЛЕННЯ РІШЕНЬ АРХІТЕКТУРНО-ДЕКОРАТИВНОГО ОЗДОБЛЕННЯ ФАСАДІВ В ІСТОРИЧНИХ АРЕАЛАХ МІСТА

1.1. Історія розвитку будівництва в м. Кривий Ріг в кінці XIX початку XX століть

Кривий Ріг виник на місці поселення, що розташувалося на розі злиття двох річок Інгулець і Саксагань. Орієнтовно у 1775 р. на цьому місці була заснована поштова станція. Точна дата виникнення поселення до сьогодення дня дебатуються серед краєзнавців. До моменту знаходження покладів залізної руди поселення практично не мало розвитку, а населення займалося в основному сільським господарством. Таким чином до так званої «залізної лихоманки» це було типове провінційне українське поселення. З 1870 року починається інтенсивна розвідка корисних копалин навкруги Кривого Рогу. Ініціатором геологічних розвідок був О.Поль. В результаті цих пошуків були виявлені значні поклади залізної руди. Перша копальня «Криворізького товариства залізних руд» почала свою роботу у 1881р., а у 1884 р. була введена в експлуатацію Катерининська залізниця, яка з'єднала Кривий Ріг з Донбасом, руду з вугіллям. Кривий Ріг став привабливим місцем для інвесторів та найманих працівників [2]. «Населення Кривого Рогу разом з округою станом на 1916 р. складало близько 40 тисяч осіб. Безпосередньо у містечку нараховувалося близько 26 тисяч жителів. З огляду на розвиток поселення з'являлися плани надати йому статус заштатного або навіть повітового міста – але їх перекреслила війна та революція» [2].

Після встановлення радянського режиму у 1920 р. місто знов зажило у дореволюційному ритмі. «Вид его имеет форму незаконченного города где, на ряду с двух-этажным зданием городского типа, стоит селянская

хата, покритая соломой» таким був Кривий Ріг у 1925 році. Будувалися, як правило, невеликі будинки. Поверховість була в межах 1-3 поверхів [10] (Рис. 1.1., 1.2.)

У Кривому Розі на сьогоднішній день збереглася дуже мала кількість об'єктів історичної забудови. Багато споруд у старому місті були порушені ще в довоєнні часи, багато було зруйновано під час війни, коли за місто йшли запеклі бої. Деякі будівлі були демонтовані в наш час так як знаходились в аварійному стані і не підлягали відновленню, реконструкції чи реставрації.

1.2. Коротка характеристика архітектури міста в кінці XIX початку XX століть

Кривий Ріг є відносно молодим містом. Окрім декількох вулиць із дореволюційними та довоєнними будинками, його квартали забудовані дво- або багатоповерхівками типових проєктів 1940-х – 1980-х рр. [18].

З 2001 року місто Кривий Ріг має статус історичного міста України (це означає, що в історичних містах та селищах України передбачено особливий режим використання територій із збереженням історичних ареалів, охорона і раціональне об'єктів культурної спадщини) [12]. В місті збереглося всього вісімнадцять пам'яток історії та культури місцевого значення, які розпорядженням голови Дніпропетровської облдержадміністрації (від 12.04.1996 №158-р) [13] взяті на державний облік та зберігають свій статус згідно зі ст.1 Закону України «Про охорону культурної спадщини» [7] .

Відповідно до норм Закону України «Про охорону культурної спадщини» (ст.3 п.9 п.13 ч.1 ст. 6 ст.26) реставрація, ремонт, пристосування пам'яток місцевого значення здійснюється за наявності письмового дозволу управління культури, національностей і релігій

Дніпропетровської облдержадміністрації, на підставі погодженої до початку робіт проектної документації (ескізного проєкту). Ескізний проєкт, в свою чергу, необхідно попередньо погодити з Дніпропетровським обласним центром з охорони історико-культурних цінностей [7].

Так склалося що найбільша кількість історичних пам'яток архітектури, а саме тринадцять, розташовані на території Старого міста, яке входить в адміністративні межі Центрально-Міського району міста Кривого Рогу. У відповідності до розробки ДП «НДП МІСТОБУДУВАННЯ» Дослідження та розробки в галузі історичних наук (розробка меж історичних ареалів м. Кривий Ріг). Межі історичних ареалів міста Кривий Ріг. Том 1[3], що була затверджена Наказом Міністерства культури України від 22.07.2016 №589 [11], більша частина Центрально-Міського району знаходиться в межах історичного ареалу «Центральний» (Рис. 1.3.). Історичний ареал — це спеціально виділена у населеному пункті територія історико-культурного значення із затвердженими межами. У межах цих ареалів господарська діяльність обмежується та вводиться спеціальний режим забудови [4]. Забороняються будь-які містобудівні перетворення, які можуть дисонувати з автентичними фасадами пам'ятки та згубно впливати на її історико-культурну цінність, а отже і на предмет охорони. У зонах регулювання забудови нові будівлі регламентуються за розташуванням, прийомами організації, висотою, довжиною фасадів, масштабом, характером членувань, пластичним і кольоровим вирішенням, функціональним використанням. Крім того треба зазначити, що будь які ремонтні роботи на об'єктах культурної спадщини в межах історичних ареалів міста проводяться лише за дозволом Міністерства культури та інформаційної політики України [8].

Для проведення аналізу об'єктів старої забудови, що розташовані в ареалі «Центральний» були використані старі світлини, що викладені в інтернет-виданні «Криворізька старовина» - Забута дореволюційна

архітектура Кривого Рогу [11] (Рис. 1.4., 1.5., 1.6., 1.7., 1.8., 1.9.) та Стара архітектура Кривого Рогу очами Юрія Сича [15] (Рис. 1.10., 1.11., 1.12., 1.13.).

Неоціненними були замальовки старого міста, які роками робив та збирав архітектор та художник Ю.Сич. Крім цього Юрій Сич, з професійного погляду архітектора та художника бачив наскільки неповторна старовинна архітектура Кривого Рогу. Тому він і намагався зобразити старі будинки у своїх малюнках передаючи усю красу та унікальність їх архітектури. Також за допомогою своїх малюнків художник хотів донести те, що дуже важливо зберігати спадщину минулих поколінь. Багато будинків, які малював Юрій Петрович у двадцять першому столітті не збереглися через людську недбалість, немає і їхніх старовинних фотографій, вони залишилися виключно в роботах художника. Деякі були реконструйовані і назавжди змінили свій первозданий вигляд [15] (Рис. 1.14., 1.15., 1.16., 1.17.).

Та все ж аналізуючи архівні матеріали і порівнюючи їх з ще існуючими сьогодні будівлями можливо зробити деякі висновки узагальнюючі певну тенденцію у художньо-декоративному рішенні фасадів на невеликих відрізках вулиць старого міста.

Як вже відмічалось раніше, забудова старого міста йшла в старі часи хаотично, без будь якого плану тому і стильовий характер забудови був найрізноманітніший, від еkleктики до модерну в його спрощеному вигляді (пізній модерн). Також в двадцяті-тридцяті роки зводились будинки в стилі конструктивізм. Характерною рисою, яка присутня в старій забудові можна визначити різновид модерну - так званий «цегляний стиль». Цей стиль був найстарішим в місті та характеризувався відсутністю штукатурки на фасадах та ліпного декору. Декор викладався з тієї ж цегли і мав, при цьому, дуже характерний вигляд тому що малюнок викладався виходячи з розміру цегли. Але в архітектурі нашого міста ми можемо

побачити і такі рішення де вже декорований фасад в «цегляному стилі» був заштукатурений а потім пофарбований з виділенням білою фарбою декоративних елементів. Таке ми можемо побачити, приклад, в рішенні фасадів будинку номер 64 по вулиці Свято-Миколаївській (Рис. 1.18). При цьому заштукатурені фасади часто фарбували в колір червоної керамічної цегли. Це в певній мірі характеризує кольорову гаму старої забудови міста [1].

Стиль конструктивізм також достатньо розповсюджений в старій забудові міста. Будинки в цьому стилі розташовані в також по вулиці Свято-Миколаївській і в своїй більшості датуються двадцятими-тридцятими роками. Цей стиль відповідав соціальним поглядам того часу і був втіленням ідеї колективізації і соціалізації суспільства. Простота рішень, композиційне використання об'ємів, майже повна відсутність декору – всі ці архітектурні прийоми характерні для формування суворого образу забудови 20-30 років двадцятого століття. Крім того такі рішення співпадали з прогресивними будівельними матеріалами та індустріалізацією будівництва.

Зразок такої архітектури можна побачити і зараз. В стилі конструктивізм збудований будинок №59 по вул. Свято-Миколаївська (Рис. 1.18.).

1.3. Характеристика ділянки під розміщення торгово-офісного комплексу

З метою проведення аналізу тенденцій архітектурно-декоративних рішень старої забудови була вибрана ділянка вулиці Свято-Миколаївська (одна з найстаріших вулиць Кривого Рогу) від перехрестя з вулицею Каунаська до перехрестя з вулицею Карагандинська. Вказана ділянка знаходиться в межах історичного ареалу «Центральний» в найбільш збереженій частині старої забудови. Крім того на період розгляду вказаної

ділянки по вул. Свято-Миколаївській вже відбувалась забудова на вільних територіях які виникли в результаті зносу аварійного житла. Одна з таких ділянок, що розташована на розі вулиць Карагандинська та Свято-Миколаївська, і визначалась для розміщення торговельно-офісного комплексу, що проєктувався. Аналізу підлягали всі будинки по обидва боки проїжджої частини по вул. Свято-Миколаївській, від вказаної ділянки на розі з вул. Карагандинська до перехрестя з вулицею Каунаська. На першому етапі необхідно було визначити вік будівлі, фізичний стан фасадів та наявність декоративного оформлення за наступними адресами:

- будинок №59 по вул. Свято-Миколаївська (збудований, орієнтовно, в двадцяті роки ХХ століття) (Рис. 1.19.);
- будинок №61 по вул. Свято-Миколаївська (збудований, орієнтовно, наприкінці ХХ початку ХХІ століття) (Рис. 1.20.);
- будинок №60 по вул. Свято-Миколаївська (збудований, орієнтовно, наприкінці ХІХ початку ХХ століття) (Рис. 1.21.);
- будинок №60А по вул. Свято-Миколаївська (збудований, орієнтовно, наприкінці ХХ початку ХХІ століття) (Рис. 1.22.);
- будинок №62 по вул. Свято-Миколаївська (збудований, орієнтовно, в п'ятдесяті роки ХХ століття) (Рис. 1.23.);
- будинок №64 по вул. Свято-Миколаївська (збудований, орієнтовно, в наприкінці ХІХ початку ХХ століття) (Рис. 1.18.).

1.4. Опис характерних рис архітектурно-декоративного рішення фасадів будівель, що оточують ділянку під розміщення торгово-офісного комплексу.

Будинок №59 по вул. Свято-Миколаївська

Зпоміж забудови 1920-х років особливої уваги заслуговує будинок на Свято-Миколаївській, 59. Він має симетричний фасад, вертикально

орієнтовані вікна, акцентовані вісі вхідних груп та фронти. При цьому будинок лаконічний у деталях, що відрізняє його від забудови дореволюційної доби. Фасад чотирьохповерхового будинку що виходить на вул. Свято-Миколаївську характеризується лаконічністю об'єктів, лапідарністю в декоративному оформленні фасадів. У об'ємному рішенні переважає вертикальне членування фронтальної площини та витягнуті пропорції вікон, характерне рішення підвіконного простору та перемичної ділянки над віконним прорізом. Об'єм сходової клітини винесений незначно уперед. Вертикальне скління в три смуги з частим поділеними на прямокутники заповненням. Фронтон над сходовою кліткою оздоблений арочним вікном та декоративними нішами, а також на ньому розміщена радянська символіка. Значний винос карнизу. В оздобленні стін використано комбінування штукатурки з цегляною кладкою. Балкони з металевим огороженням з прута лаконічні і нарочито функціональні. На куті фасаду балкони виходять на обидва боки. Має ознаки стилю конструктивізм. Стан фасадів, з технічної точки зору, задовільний (Рис. 1.19.).

Будинок №61 по вул. Свято-Миколаївська

Фасад двоповерхового будинку з мансардою, що виходить на вул. Свято-Миколаївську, характеризується простотою в декоративному оформленні площини стін. В об'ємному рішенні переважає горизонтальне членування фронтальної площини стіни за рахунок віконних прорізів, які розміщені на фасаді безсистемно. Рішення з їх декорування несе невдалу спробу надати будівлі старовинного вигляду. Мансарда взагалі не відповідає фасаду будівлі і сприймається як чужорідний елемент. Фасади заштукатурені і пофарбовані в світло-помаранчевий колір. Будівля являє собою яскравий негативний приклад непродуманого новобуду. Стан фасадів, з технічної точки зору, задовільний (Рис. 1.20.).

Будинок №60 по вул. Свято-Миколаївська

Фасад двоповерхового будинку, що виходить на вул. Свято-Миколаївську, характеризується в декоративному оформленні членуванням площини стіни за рахунок геометричних елементів. Прямокутники, прямі та перевернуті арки, складаються в привабливий геометричний візирінок. Масивні карнизи з досі складним профілем, фронти з декоративними тумбами що з'єднані аркою. Оформлення віконних, витягнутих по вертикалі, прорізів виконано з використанням тих же декоративних прийомів та елементів. Огородження балконів виконане з металевих прутів лаконічні. Фронти чергуються на протязі всього фасаду з пропусками в два вікна, що додає йому певний привабливий ритм. Стіни заштукатурені та пофарбовані в світло помаранчевий колір. Елементи обрамлення вікон та деякі з декоративних елементів на площині стін пофарбовані в білий колір. Має ознаки стилю модерн (підвид «цегляний стиль»). Стан фасадів, з технічної точки зору, задовільний (Рис. 1.21.).

Будинок №60А по вул. Свято-Миколаївська

Фасад трьохповерхового будинку, що виходить на вул. Свято-Миколаївську, характеризується в декоративному оформленні членуванням площини стіни як по вертикалі так і по горизонталі за рахунок введення горизонтальних карнизів що відділяють поверхи. Крім того стіни, першого поверху виділені розшивкою шва під руст досить крупного розміру, що додає тектонічності споруді. Два еркери та сходові клітини, що повністю зашклені і розташовані між ними, надають стрункість будівлі. Масивні карнизи з великим виносом і складним профілем та прямокутні фронти з декоративними тумбами завершують рішення еркерів та сходів. Оформлення віконних прорізів, що завершуються аркою з замковим каменем просте, з незначним профілем на

всій протяжності. Фронтони чергуються на протязі всього фасаду що ніби продовжує архітектурне рішення фасаду будинку №60А (Рис. 1.22.), який прибудований впритул до будинку №60 (Рис. 1.21.). Стіни заштукатурені та пофарбовані в світло-помаранчевий колір. Елементи обрамлення вікон, карнизи, фронтони та кілька підвіконних просторів пофарбовані також в білий колір. Характерною прикметою рішення фасаду цієї будівлі є те, що архітектором була зроблена спроба гармонічно поєднати в своєму варіанті оздоблення фасаду ознаки модерну (будівля до якої вона прибудована) та будівля на протилежному боці вулиці (будинок №59) з певними ознаками конструктивізму (Рис. 1.19.).

Житловий будинок №62 по вул. Свято-Миколаївська

Житловий чотирьохповерховий будинок являє собою поширену серію типових будинків поширену в п'ятидесяті роки минулого століття. Стіни будинку виконані з силікатної цегли під розшивку шва. Оздоблення в вигляді штукатурки присутнє тільки по першому поверху, де розташований магазин. Штукатурка виконана методом «набризку» та пофарбована в сірий колір. Віконні прорізи оздоблені арками з декоративним орнаментом які своїми нижніми кінцями спираються на кронштейни. Арки пофарбовані білою фарбою. Карнизи виконані з цегли з використанням дуже простого малюнку профілю і виконаний з тієї ж цегли що і стіни. Балкони не декоровані, за винятком злегка вигнутих консолей та також вигнутих залізних прутів огороження. Має ознаки сталінського ампіру (спрощеного). Стан фасадів, з технічної точки зору, задовільний (Рис. А.1.25.).

Будинок №64 по вул. Свято-Миколаївська

Фасад двох поверхового будинку що виходить на вул. Свято-Миколаївську характеризується, в декоративному оформленні,

горизонтальним та вертикальним членуванням площини стіни за рахунок використання рустів, карнизів, сухариків. Масивні карнизи зі складним профілем, фронти з декоративними тумбами та геометричним орнаментуванням розташовані по кутам та посередині будівлі. Оформлення віконних прорізів, витягнутих по вертикалі з обрамлення та виразним декоруванням підвіконного простору та імітацією арочного перекриття виконано з використанням тих же декоративних прийомів та елементів. Стіни та декоративні елементи оздоблення повністю виконані з червоної цегли що вказує на належність будівлі до так званого «цегляного стилю» (підвид стилю модерн) (Рис. 1.18.).

1.5. Основні ознаки архітектурних стилів

Забудова міста з рисами різних архітектурних стилів розпочалася наприкінці XIX століття. Кожна історична епоха в місті породжувала панування певного архітектурного стилю. Архітектурне обличчя міста склали наступні стилі: цегляний, модерн, еkleктичний (кінець XIX – початок XX століття), конструктивістський (1920-30-ті рр.), сталінський неокласицизм (1950-х рр.), раціоналізму (1960-80-х рр.).

На розглянутому відрізку вул. Свято-Миколаївська, в процесі вивчення архітектурно-декоративного оздоблення фасадів, були виявлені чотири стилі, а саме : цегляний стиль, конструктивістський стиль, сталінський неокласицизм та стиль пізній модерн. Всі вказані стилі мають свої характерні ознаки, але не тільки в різних країнах світу, а і в різних містах проявляються тенденції до трактовки того чи іншого стилю тільки в притаманній цьому регіону інтерпретації.

Крім того дві будівлі з шести, що розташовані по вулиці, виконані в стилі який не піддається визначенню. Вказані будівлі були збудовані на кінці XX початку XXI століття.

Конструктивізм

В свій час конструктивізм, був значним явищем у розвитку стилів, що відповідали ідеям соціалізму які панували в 20 — 30 роки двадцятого століття в суспільстві. Простота і лаконізм форм в архітектурному рішенні фасадів, жорстка лінія і підкреслена геометричність найбільше відповідала етичним нормам та естетичним нормам часів громадянської війни та індустріалізації. Заслугою конструктивізму радянського суспільства є чітка уява соціальних завдань що стояли в ті роки перед архітектурою. Будівництво нових поселень і будинків, з новими типами квартир, шкіл, дитячих садків, робітничих клубів. Все це було затребуване новою структурою повсякденного життя та побуту трудящих. Але при цьому естетичність рішень проявлялась лише в геометрії фігур з яких формувався зовнішній вигляд будівель, що вело до сухості та сірості, а в багатьох випадках і до індустріалізації образних форм [16] (Рис. 1.24., 1.25., 1.26.).

Модерн

Основна риса модерну в архітектурі - це декоративність. В архітектурі почалось використання нових матеріалів - скла, залізобетону, кераміки що використовувались для облицювання будівель. Однією з важливіших рис є естетичність, краса і декор.

Основні особливості стилю модерн в архітектурі - це:

- використання нових технологій;
- збільшення ролі декоративно-прикладного мистецтва;
- поєднання художніх та утилітарних функцій;
- практично не зустрічається дрібний орнамент;
- поєднання штучних і природних матеріалів в декоруванні площини фасаду;
- використання в орнаменту декоративних комбінації з кіл, прямокутників,

- прямих і хвилястих ліній);
- виділення вертикальних елементів, з мінімальним використанням горизонтальних;
 - використання декоративних фризів і суттєво виступаючих карнизів;
 - індивідуалізованість образного стилю.

Епоха розвитку модерну тривала всього кілька десятиліть, але за цей час було створено дуже багато великих споруд і кожна з них була зі своїми особливими рисами. Кожен регіон країни тяжів до якогось свого напрямку. Це пояснюється тим, що стиль модерн в своєму розвитку йшов кількома напрямками. З'явилися такі напрямки як неоромантизм, неокласицизм, раціоналізм, ірраціоналізм, цегляний стиль. Кожен з вказаних напрямків, при загальному візуальному сприйнятті як модерн, мав свої характерні риси [16] (Рис. 1.27., 1.2.8, 1.29.).

Цегляний стиль

Найстарішим та й самим розповсюдженим архітектурним стилем в місті є цегляний. Будинки будинків не штукатурені, цегла використовувалася для фігурної кладки, за допомогою якої на фасадах будівель створювалися різні карнизи, лиштви та портали.

« "Цегляний стиль" — умовне позначення архітектури нештукатурених будівель доби історизму на зламі XIX — XX століття. Для "цегляного стилю" характерна заміна ліпних прикрас і штукатурених стін фасадів декором з цегли.

Термін «цегляний стиль» застосовується для опису будівель, зведених із цегли у стильових різновидах модерну таких як неоромантизм, неокласицизм, раціоналізм тощо. При відмові від штукатурки декоративне значення набувала сама цегляна кладка: фасади викладалися з поліхромної цегли, глазурованої керамічної плитки, теракотових вставок, нерідко використовувався природний камінь» [19] (Рис. 1. 30., 1.31., 1.32.).

Сталінський ампір

Дуже умовно «сталінським ампіром» можна назвати стиль в якому велась післявоєнна забудова житлового фонду міста. За радянських часів споруди в масовій архітектурі житлових будинків вирішувалися в стилі так званого «спрощеного конструктивізму». Дуже часто такі будинки називали «сталінками». Після війни, по виході постанови про боротьбу з "архітектурними надмір-ностями" в 1955 році, до "надмірностей" була віднесена і штукатурка [14].

Багато новобудов того часу будувались вже без штукатурки. З цього моменту і до кінця існування Радянського Союзу всі цегляні житлові будинки і більшість інших споруд будувалися з незаштукатуреними фасадами, представляючи собою типові функціональні "коробки" з наймасовішої білої силікатної або червоної цегли в залежності від регіону країни. В деяких випадках, для придання хоча б мінімальної привабливості, в кладку з силікатної цегли додавали червону керамічну цеглу та навпаки. Інколи, при розробці фасадів магазинів розташованих в перших поверхах житлових будинків, застосовувались ліпні прикраси над вітринами та над входом в магазин [14] (Рис. 1.33., 1.34.).

Висновки до першого розділу

В першому розділі кваліфікаційної роботи був проведений теоретичний аналіз старої забудови міста, а саме:

Виконане знайомство з історією розвитку забудови в м. Кривий Ріг в кінці XIX початку XX століття дало уяву про послідовність виникнення та етапність розвитку міста, що в подальшому сприяло включенню того чи іншого стилю в структуру міста.

Виявлені характерні риси старої забудови на основі світлин

криворізької старовини, малюнків будівель старого міста роботи архітектора Ю.Сича. Розглянута архітектура старовинних будівель, що залишилася на сьогодні в межах ареалу «Центральний».

Вибраний оптимально показовий, с точки зору подальшого аналізу забудови, відрізок самої старої вулиці міста – вул. Свято-Миколаївській. Визначені, орієнтовно, періоди забудови будинків що оточують ділянку під розміщення комплексу.

Виконаний опис архітектурно-декоративного рішення фасадів існуючих будівель, що оточують ділянку яка планується для можливого розміщення торговельно-офісного комплексу.

Визначена, по можливості, стильова належність кожного будинку з використанням основних ознак того чи іншого стилю.

Наданий перелік стилів будинків, що розташовані на відрізку вулиці яка розглядається, з описом характерних ознак.

Проведений аналіз дає змогу об'єктивно оцінити складність завдання по розробці архітектурно-декоративного рішення новобудови та зробити висновки по можливому використанні того чи іншого стилю. Складність рішення полягає в тому, що на невеликому відрізку вулиці представлені практично всі стилі забудови в м. Кривий Ріг в кінці XIX початку XX століття, а також будівля п'ятидесятих років XX століття і дві будівлі що були зведені у двохтисячні роки XXI століття. Спираючись на вимоги по збереженню історичної атмосфери старого міста та з врахування сучасних можливостей будівельної індустрії було прийняте рішення використати прийоми стилю еkleктики в архітектурно-декоративному оформленні фасадів новобудови. Цей стиль досі часто використовувався при забудові міста в дореволюційні часи тому не суперечить стильовій характеристиці міста і може органічно вписатись в архітектурно-декоративну структуру ареалу.

РОЗДІЛ 2

ЕТАПИ РОЗРОБКИ АРХІТЕКТУРНО - ДЕКОРАТИВНОГО ОФОРМЛЕННЯ ФАСАДУ КОМПЛЕКСУ

2.1. Характерні ознаки стилю «еклектика»

Починаючи роботу над розробкою архітектурно-декоративного оздоблення фасадів торгово-офісного комплексу в першу чергу слід визначити характерні ознаки стилю еклектика. Від правильної уяви про них, розуміння принципів їх використання та розміщення на фасадах будівлі буде залежить якість декоративного навантаження.

От як характеризується цей стиль в статті Великої Української Енциклопедії: «Умовна й дещо застаріла назва стильового спрямування європейської архітектури другої половини 19 — початку 20 ст. у загальному стильовому напрямі історизму (історицизму). Еклектиці притаманне зверненням до багатьох історичних архітектурних стилів минулих епох» [5].

Еклектика в 1850-х — 1890-х давала архітектору максимальну свободу вибору стилістичного вирішення твору, дозволяючи оперувати й доволіно поєднувати характерні декоративні риси різних архітектурних стилів (Рис. 2.1., 2.2., 2.3.).

2.2. Вибір варіантів стильового рішення по декоруванню фасадів

Перший етап – це вибір стильового рішення в контексті існуючої стильової різноманітності оточуючої забудови. Так як навіть невеликий відрізок вулиці забудований будівлями в стилі конструктивізму, модерн, сталінський ампір, та цегляному стилі, рішення вибору стилю та прийомів його декорування стало досить складним завданням. Перший варіант рішення фасадів, який був розроблений із спробою абстрагувати зовнішній вигляд

будівлі під стиль конструктивізм, на нашу думку був невдалим. Як виявилось такий стиль неможливо використати один в один тому, що він не вписувався органічно в існуючу забудову (Рис. 2.4., 2.5., 2.6.).

Враховуючи негативні результати першого варіанту, було прийняте рішення розробити другий варіант з залученням стилю еkleктика. Цей стиль передбачає використання елементів різних стилів, та дає, в нашому випадку, більше можливостей для архітектурно-декоративного оформлення фасадів проєктованого торгово-офісного комплексу.

Для рішення по виборі елементів різного стилю, які можна було б задіяти при розробці проєкту декорування фасаду, в першу чергу слід звернути увагу на матеріал обробки площин фасаду. Враховуючи можливість застосування різних матеріалів (штукатурка та цегла, що були задіяні в оточуючій старій забудові) а також те, що комплекс складається з двох функціональних частин – офісної та торгової, було прийнято рішення виконати обробку першого поверху керамічною плиткою що імітує цеглу червоно-коричневого кольору. Верхні два поверхи виконати з застосуванням фактурної штукатурки з наступним фарбуванням фасадною латексною фарбою пісочного кольору. Декоративні пілястри, обрамлення видовжених віконних прорізів, підвіконний простір картушами та гірляндами, карнизи та елементи фронтона, над виділеним об'ємом центральної частини головного фасаду, декоративна композиція на фронтоні – всі ці елементи передбачається фарбувати фасадною латексною фарбою білого кольору. На фасаді переважає вертикальне членування його площини за рахунок композиційного рішення віконних прорізів та їх габаритів і кількості. Крім того середня група вікон відрізняється від крайніх характером скління що ще більш підкреслює видовжені пропорції на фасаді (Рис. 2.7., 2.8., 2.9., 2.10., 2.11., 2.12., 2.13., 2.14., 2.15.).

Таке рішення дає нам, вже при першому погляді, змогу визначити використання будівлі за двома функціональними призначеннями.

Вертикальні пропорції присутні і в об'ємному рішенні фасадів першого поверху. Перший та другий поверхи візуально відділені широким поясом нейтрального сірого кольору з фактурної штукатурки. Весь перший поверх облицьований керамічною плиткою червоно-коричневого кольору що імітує пропорції та фактуру цегли. Таке рішення надає будівлі більшої тектонічності, стійкості, що важливо для візуального сприйняття будівлі, тому що вона розташована на крутому схилі вул. Карагандинська. Кольорова гамма та застосування двох різних фактур відповідає стильовому кольоровому різноманіттю старої забудови.

2.3. Вибір декоративних ліпних елементів фасаду

Вибір стилістики ліпного декору, з самого початку роботи над проєктом, передбачав застосування формованих, з полімерів або бетону, елементів. На сьогодні існує розвинена галузь по виробництву різноманітних ліпних прикрас, які можна застосовувати як для декорування інтер'єру так і для використання їх на фасадах будівель. Каталоги цих виробів надають велику кількість зразків елементів декору. Нами було розглянуто досить велика кількість таких каталогів і, в результаті, було прийняте рішення використовувати вироби фірми ТОВ ДЕКОР-РПС [17].

Вироби для оформлення фасадів, які пропонує фірма ТОВ ДЕКОР-РПС виготовляються методом терморізання з пінопласту марки ПСБС 25-35 з наступним нанесенням машинним засобом полімер-цементного акрилового захисного слою. Товщина захисного шару становить 3-5 мм, колір — білий.

Це рішення обґрунтовується не тільки різноманіттям ліпних елементів, але і можливістю вибрати елементи класичного декору в необхідному асортименті що дає додаткову можливість в створенні гармонічної композиції по декоруванню фасадів.

Так для декорування фронтона були вибрані такі основні елементи як картуш (№70.58 по каталогу виробника) (Рис. 2.16.), що передбачався як центральний елемент в композиції на фронтоні та парні віньетки (№75.97 по каталогу виробника) (Рис. 2.17.). При розробці, безпосередньо, авторського ескізу декоративного панно на фронтоні, можливе використання інших елементів ліпного декору як за в каталогом так і на замовлення по авторським ескізам.

В підвіконних нішах, що розташовані між другим та третім поверхами в центральній частині, пропонується використання картушів (№57.27 по каталогу виробника) (Рис. 2.18.), та елементи «гірлянда» (№57.97 по каталогу виробника) (Рис. 2.19.) у всіх інших випадках. В якості рішення профілю карнизу використовувався профіль (№10.35 по каталогу виробника) (Рис. Б.2.20.), а обрамлення вікон – з частковим використанням пропозиції каталогу за №12.335 (Рис. 2.21.).

2.4. Економічний розрахунок вартості використання ліпного декору

В зв'язку з тим, що для розробки варіанту оформлення фасаду були використані ліпні декоративні елементи за каталогом фірми виробника ТОВ ДЕКОР-РПС, де були надані роздрібні ціни на кожен елемент, нами був проведений підрахунок кількості задіяних елементів за типами. Інформація була зведена в таблицю та виконаний підсумковий підрахунок. Розрахунок виконувався без врахування трудовитрат, та матеріалів облаштування фасадів.

Економічний розрахунок

Таблиця 2.1

№ за кат.	Назва елемента	Вартість один. в грн.	Кількість елем.	Всього в грн.
70.58	Картуш	7978,6	1 шт.	7978,6
57.27	Картуш	7488,24	4 шт.	29952,96
57.21	Вінок	708,07	15 шт.	10621,05
75.97	Віньетка	4129,93	20 шт.	82598,6
10.35	Карниз	724,06	61 м.пог	44167,66
12.335	Обрам.вікна	294,79	22 м.пог	6485,38

Загальна вартість декоративних елементів з пінопласту складає **181804,25** грн.

Висновки до другого розділу

В другому розділі кваліфікаційної роботи розкрита послідовність роботи по розробці архітектурно – декоративного рішення фасаду торгово–офісного комплексу в історичному ареалі «Центральний».

Прийняття рішення по архітектурно-декоративному оформленню фасадів нової будівлі торгово-офісного комплексу у вже сформованому старовинному середовищі, з давно існуючими будівлями, що були виконаними в різних архітектурних напрямках (конструктивізм, цегляний стиль, модерн, сталінський ампір) [17], яке б дозволяло новобудові природно вписатися в оточуючу архітектурну структуру ареалу – це явилось основним завданням, що стояло перед нами в другому розділі роботи.

Для виконання цього завдання нами був використаний каталог виробів з пінопласту фірми ТОВ ДЕКОР-РПС, яка спеціалізується на виготовленні виробів декору для оформлення фасадів. В результаті підбору потрібних нам елементів, розміщення їх на фасаді, декорування ними архітектурних фрагментів фасаду, введення фактури, кольору стін та декоративних елементів, нами, як ми вважаємо, було досягнуто відповідності архітектурно-декоративного оформлення фасадів будівлі комплексу, що проектується, до стилю старої забудови.

Крім всього, що було сказано вище, були виконані вимоги науково-практичної документації ДП «НДПІ Містобудування», які стосуються архітектурно-декоративного оформлення фасадів новобудов з метою збереження автентичності та архітектурної єдності забудови Старого міста.

Виконано економічний розрахунок вартості об'єкту з використанням цін на окремі елементи декору наданих в каталозі ТОВ ДЕКОР-РПС. Фінансові затрати на проектні та загально-будівельні роботи не враховувались в зв'язку з тим що такі розрахунки виконуються за

допомоги спеціальних комп'ютерних програм інженерами кошторисниками по робочим архітектурно-будівельним кресленням та будівельним нормативам.

ВИСНОВКИ

Збереження історії свого народу у всіх її проявах, недопущення знищення історичної спадщини, гармонійний розвиток архітектурного середовища всіх населених місць – ці завдання стоять перед всіма поколіннями українців. Незнання своєї історії веде до послабленню національної гідності. Історія всієї нашої країни багата шедеврами. Письменники, художники, архітектори створювали незабутні пам'ятки мистецтва, історії. Багато цих пам'яток були знищені, порушені, сплюндровані війнами, загарбниками, людьми байдужими до своєї батьківщини.

Метою цієї роботи було створення алгоритму розробки архітектурно-декоративних рішень фасадів нової забудови з метою розміщення її та природної адаптації в оточуючу історичну забудову. Дослідження проводились на основі вивчення матеріалів, які б надавали певне уявлення про характер забудови в історичному ареалі «Центральний» нашого міста. Зокрема проводився аналіз методів оздоблення фасадів існуючої забудови на невеликому відрізку вулиці Свято-Миколаївській, самої старої у місті, використовуючи старі світлини, замальовки Ю.Сича та візуальне обстеження старих будівель що залишилися.

Але для повного уявлення про характер та стильові напрямки старої забудови міста нами були переглянуті матеріали що стосуються всієї історії виникнення та розвитку м. Кривий Ріг. Завдяки старим документам, як і розглядаючи будівлі що збереглися з давніх часів, ми можемо визначити з достатньою точністю, розвиток архітектурних стилів в забудові старого міста.

Як вже зазначалося раніше, актуальність теми полягає в тому, що існує нагальна необхідність впорядкувати методи проектування та забудови в історичних місцях міст і селищ. Включення в структуру старої забудови нових об'єктів дуже часто тягне за собою непоправну руйнацію аурі старого міста внесення дисонансу в ансамбль старовинної забудови

що складався роками.

У першому розділі були розглянуті та проаналізовані історичні етапи виникнення та розвитку Кривого Рогу від маленького козацького поселення до великого промислового міста. Виявлені причини його швидкого зростання та розквіту. Переглянута інформація що до будівництва в місті, його напрямки, стильові ознаки. В процесі вивчення та підбору матеріалів нами була розглянута науково практична робота ДП «НДПІ МІСТОБУДУВАННЯ» «Дослідження та розробки в галузі історичних наук (розробка меж історичних ареалів м. Кривий Ріг). Межі історичних ареалів міста Кривий Ріг. Том 1», в якій були визначені історичні ареали міста та наведені історико-архітектурні пам'ятки та їх розташування в структурі сучасного міста. Для проведення аналізу по визначенню характерних рис архітектурної спадщини нами була вибрана невелика ділянка забудови однієї з самих старих вулиць нашого міста, вулиці Свято-Миколаївська. З цієї вулиці та з вулиці Поштова починалось місто. Обидві вулиці входять в історичний ареал «Центральний» та являлись колись центральними вулицями старого міста. На вказаній ділянці був проведений огляд кожної будівлі, з описом характерних ознак декору, та попередньо визначений архітектурний стиль. Крім того, для порівнювального аналізу, були наведені характеристики архітектурних стилів таких як модерн, конструктивізм, цегляний стиль (різновид модерну), що широко був задіяний при будівництві в старому місті, та сталінський неокласицизм. Все це допомогло остаточно визначити стилі обстежених існуючих будинків та підтвердити попередньо зроблені припущення.

У другому розділі було прийняте рішення по стильовому архітектурно-декоративному оформленні фасадів торгово-офісного комплексу, що розміщався на вибраній ділянці вул. Свято-Миколаївська. Перший варіант було вирішено створити в стилі конструктивізм, але з огляду на багато стильову різноманітність оточуючої забудови це рішення

було відкинуто. Після цього був розглянутий і розроблений другий, остаточний, варіант. Цей варіант був розроблений з використанням принципів створення об'єктів в стилі еkleктика, якій також використовувався в історичних ареалах міста. За нашою думкою, цей стиль був більше придатний до розміщення в старій структурі забудови, що склалася в кінці XIX початку XX століть в місті, тому що цей стиль, за його офіційним визначенням, давав можливість використовувати різні мотиви інших стилів.

Крім того при розробці проєкту, для створення архітектурно-декоративного оформлення фасадів були використані декоративні елементи заводського виготовлення з пінопласту. Для вибору конкретних елементів був задіяний каталог фірми-виробника. Таке рішення давало змогу виконати декоративне оформлення комплексу сучасними методами, які підвищували якість та суттєво зменшували трудовитрати. В кожному конкретному випадку, при розробці нових будівель в унікальному історичному середовищі, необхідно розробляти відповідне художньо-декоративне оформлення фасадів з метою створення єдиного ансамблю забудови де старовина та нове будівництво гармонійно доповнюють один одного.

Для розробки економічного розрахунку був використаний цінник який зазначав вартість кожного декоративного елемента. При підготовці розрахунку нами були визначена кількість кожного декоративного елемента, його вартість та підведена загальна вартість по об'єкту. Як було сказано раніше, розрахунок виконувався без врахування трудовитрат, та матеріалів облаштування фасадів (плитка керамічна, фактурна штукатурка, фасадних фарб тощо).

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання теоретичних та практичних результатів дослідження для розробки методичних рекомендацій не тільки для виконання навчальних завдань, але і для практичної діяльності архітекторів та дизайнерів при

створенні нових об'єктів в історичних ареалах міста. Результати практичної роботи можуть бути використані в навчальному процесі кафедри ДПМ та дизайну.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Архітектурне обличчя Криворіжжя. Kryvyi-rih-future: веб-сайт. URL : <https://kryvyi-rih-future.com.ua> (дата звернення 16.04.2023).
2. Денис Шаталов. Місто Кривого Рога. «Козацький міф» на локальному рівні: криворізький випадок. Частина 1*. Historians : веб-сайт. URL : <https://www.historians.in.ua/index.php/en/doslidzhennya/2865-denis-shatalov-misto-krivogo-roga-kozatskij-mif-na-lokalnomu-rivni-krivorizkij-vipadok> (дата звернення 11.03.2023).
3. ДП НДПІМ ДП «НДПІ МІСТОБУДУВАННЯ» Дослідження та розробки в галузі історичних наук (розробка меж історичних ареалів м. Кривий Ріг). Межі історичних ареалів міста Кривий Ріг. Том 1
4. ДСТУ –Н Б В.1.2-16:2013.StudyLip: веб-сайт. URL : <https://studylip.net/doc/25370399/dstu-n-b-v.1.2-16-2013-viznachennya-klasu-nasl%D1%96dk%D1%96v---v%D1%96dpo>. (дата звернення 17.12.2022).
5. Еклектика. URL : [https://vue.gov.ua/Еклектика_\(архітектура\)](https://vue.gov.ua/Еклектика_(архітектура)) (дата звернення 16.04.2023).
6. Забута дореволюційна архітектура Кривого Рога. URL : <https://kryvyi-rih-future.com.ua> (дата звернення 16.04.2023).
7. Закон України «Про охорону культурної спадщини». Верховна Рада України : веб-сайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14#Text> (дата звернення 17.12.2022).
8. Історична довідка. URL : [Офіційний вебсайт Виконкому Центрально-міської районної у місті Кривому Розі ради . cg-ispolkom-zag@vykonkom-tsmkr.gov.ua](mailto:cg-ispolkom-zag@vykonkom-tsmkr.gov.ua) cg-ispolkom-centr@vykonkom-tsmkr.gov.ua (дата звернення 12.02.2023) (дата звернення 12.02.2023).
9. Конструктивізм. URL : <https://constructivism-kharkiv.com/constructivism-ua> (дата звернення 11.03.2023).
10. Мельник О. О., Балабанов С. В. Історична енциклопедія Криворіжжя. Кривий Ріг : Видавництво «СТІРЕС», 2009. Т. 2. 704 с.

11. Наказ Міністерства культури України від 22.07.2016 №589 «Про затвердження науково-проектної документації щодо визначення меж та режимів використання історичного ареалу міста Кривий Ріг Дніпропетровської області.

12. Постанова КМУ від 21.07.2001 року №878 «Про затвердження історичних населених місць України». Верховна Рада України : веб-сайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/878-2001-%D0%BF#Text> (дата звернення 17.12.2022).

13. Розпорядженням голови Дніпропетровської облдержадміністрації від 12.04.1996 №158-р. Вікіпедія. Вільна енциклопедія: веб-сайт. URL : https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D0%B0%D0%B9%D0%BB:%D0%A0%D0%BE%D0%B7%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%8F%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%B3%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B8_%D0%94%D0%BD%D1%96%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97_%D0%9E%D0%94%D0%90_%D0%B2%D1%96%D0%B4_12_%D0%BA%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%8F_1996_%D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%83_%E2%84%96_158-%D1%80.pdf (дата звернення 17.12.2022).

14. Сталінський ампір. URL : https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%B0%D0%BC%D0%BF%D1%96%D1%80 (дата звернення 17.12.2022).

15. Стара архітектура Кривого Рогу очима Юрія Сича. URL : <https://kryvyi-rih-future.com.ua>. (дата звернення 16.04.2023).

16. Стиль модерн в архітектурі. Особливості модерну в архітектурі. URL : <http://poradu.pp.ua/nauka/22224-stil-modern-v-arhitektur-osoblivost-modernu-v-arhitektur.html> (дата звернення 16.04.2023).

17. ТОВ ДЕКОР-РПС Каталог. URL : <https://rps-decor.kiev.ua/interernyj-dekor/ornamenty-interernyj-dekor/page/6/> (дата звернення 17.12.2022).

18. Тямін М.Ю. Етапи містобудівного розвитку м. Кривий Ріг. *Праці Центру пам'яткознавства*: Зб. наук. пр. 2009. Вип. 16. С. 255-268. Бібліогр.: 12 назв. — укр.

19. Цегляний стиль. URL : [https://uk.wikipedia.org/wiki/Цегляний стиль](https://uk.wikipedia.org/wiki/Цегляний_стиль) (дата звернення 16.04.2023).

ДОДАТКИ

Додаток А

Рис. А. 1.1 Вид на дореволюційний проспект Поштовий та ву. Миколаївську

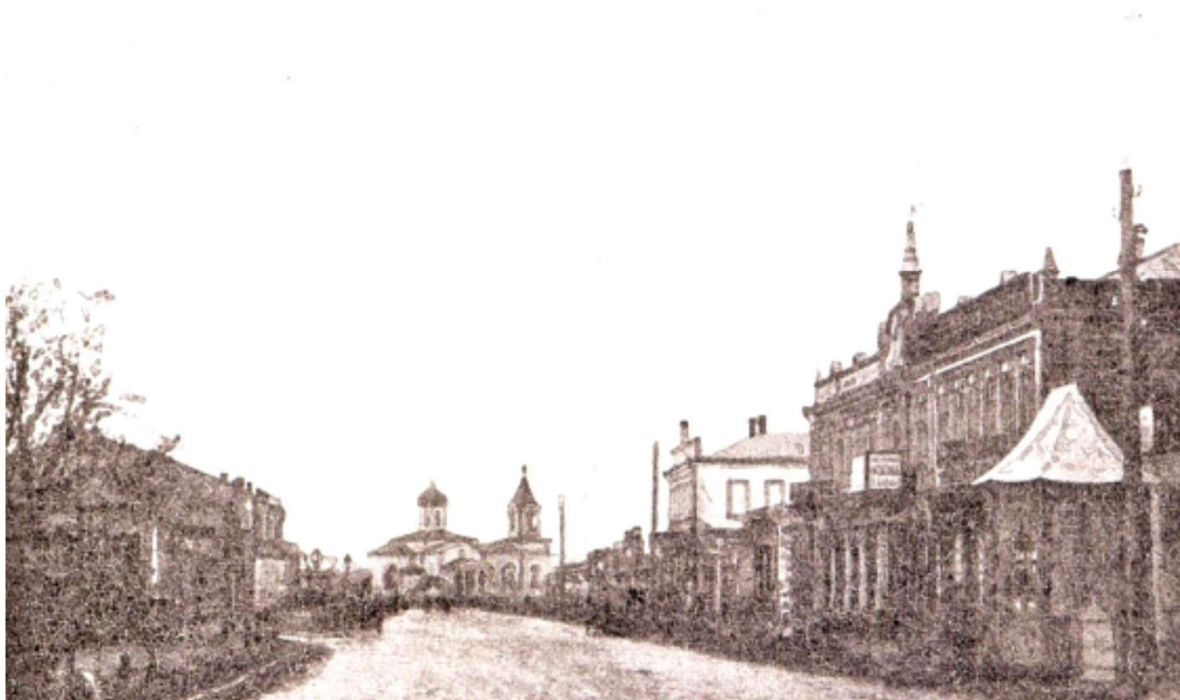

Рис. А. 1.2 Вид на дореволюційний проспект Поштовий та ву. Миколаївську, 1900 рік

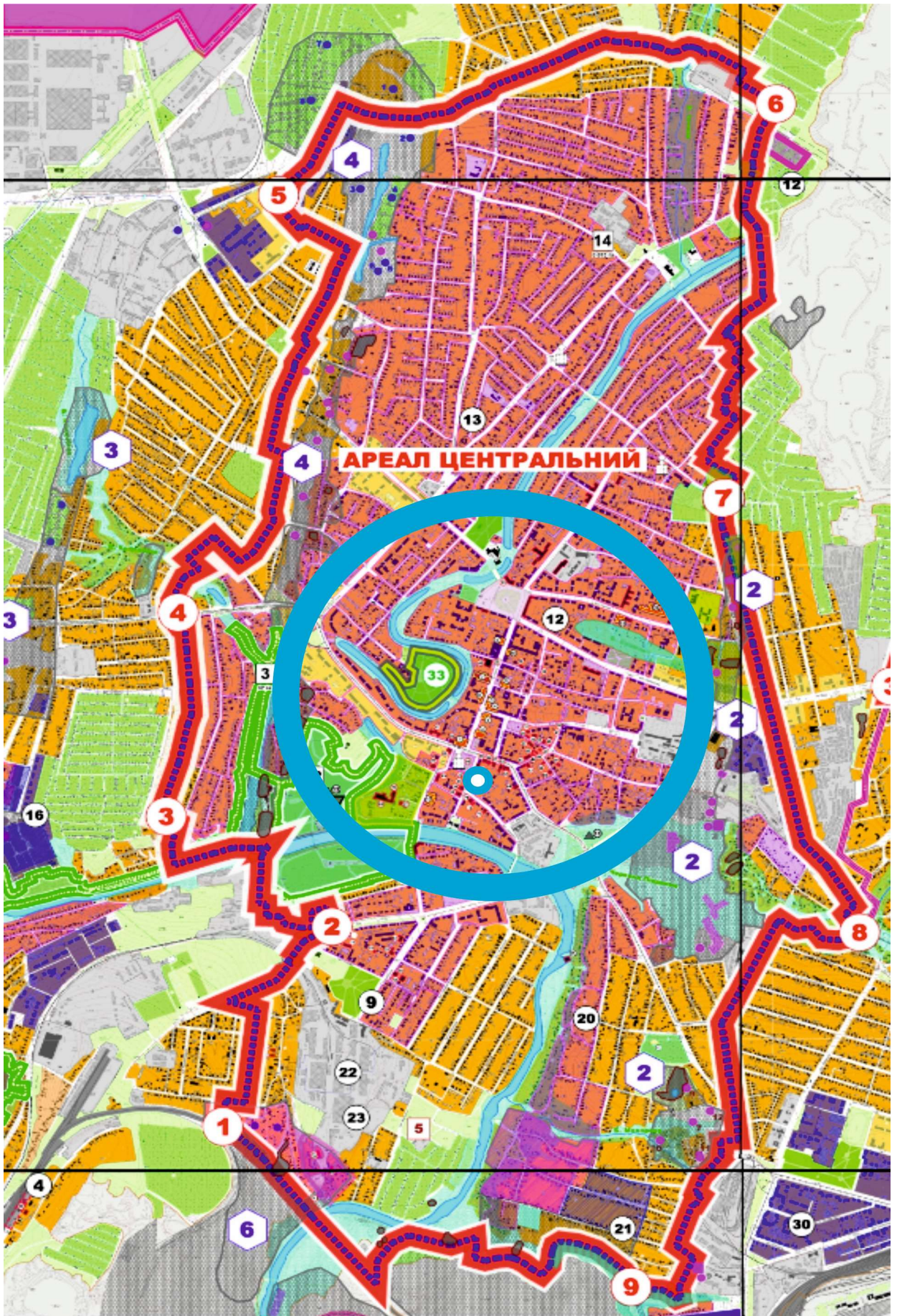

Рис. 1.3 Історичний ареал Центральний. Кривий Ріг. Викопювання з проектно дослідної роботи ДП «НДП Містобудування»

Рис. 1.4. Хоральна синагога в Кривому Розі, 1899 рік (сучасна вул. Каунасська)

Рис.1.5. Хоральна синагога в Кривому Розі. Вид з вул. Миколаївської

Рис. 1.6. Будівля Азово-Донецького Комерсійного банку

Рис. 1.7. Будинок братів Філімонових (колишня вул. Базарна, зараз О. Поля).
Знесений в 2000 роках.

Рис. 1.8. Будівля Криворізького Комерційного училища по вул. Глінки. 1915 рік.

Рис. 1.9. Будинок Фанштейна по вул. Глінки. Кривий ріг. 1908 рік.

Рис.1.10. Кривий Ріг. Вул. Церковна. Ю.Сич.

Рис. 1.11. Кривий Ріг. Проспект Поштовий, 21. Ю.Сич.

Рис. 1.12. Кривий Ріг. Будівля колишнього военкомату. Вул. Глінки, 1923 рік. Ю.Сич.

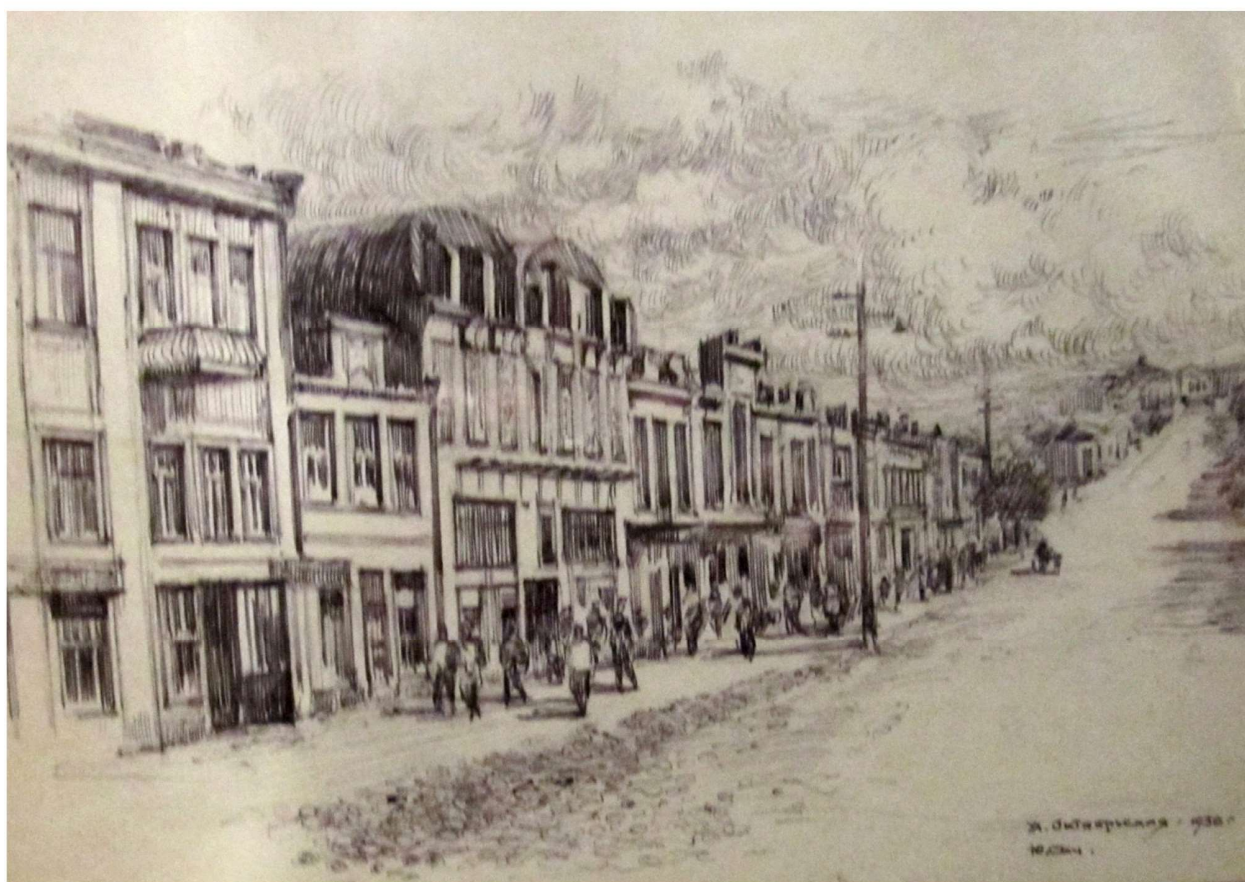

Рис. 1.13. Кривий Ріг. Вул. Базарна, 1936 рік. Ю.Сич.

Рис. 1.14. Кривий Ріг. Вул.Свято-Миколаївська, №37 та №38 - знесени

Рис. 1.15. Кривий Ріг. Будинок братів Філімонових, знесений в 2000 роках.

Рис.1.16 Кривий Ріг. Проспект Поштовий,21. Дореволюційний будинок знесений в 1980-ті роки.

Рис. 1.17 Кривий Ріг. Будівля колишнього Азово-Донського Банку. 2013 рік. Первісний вигляд не збережений.

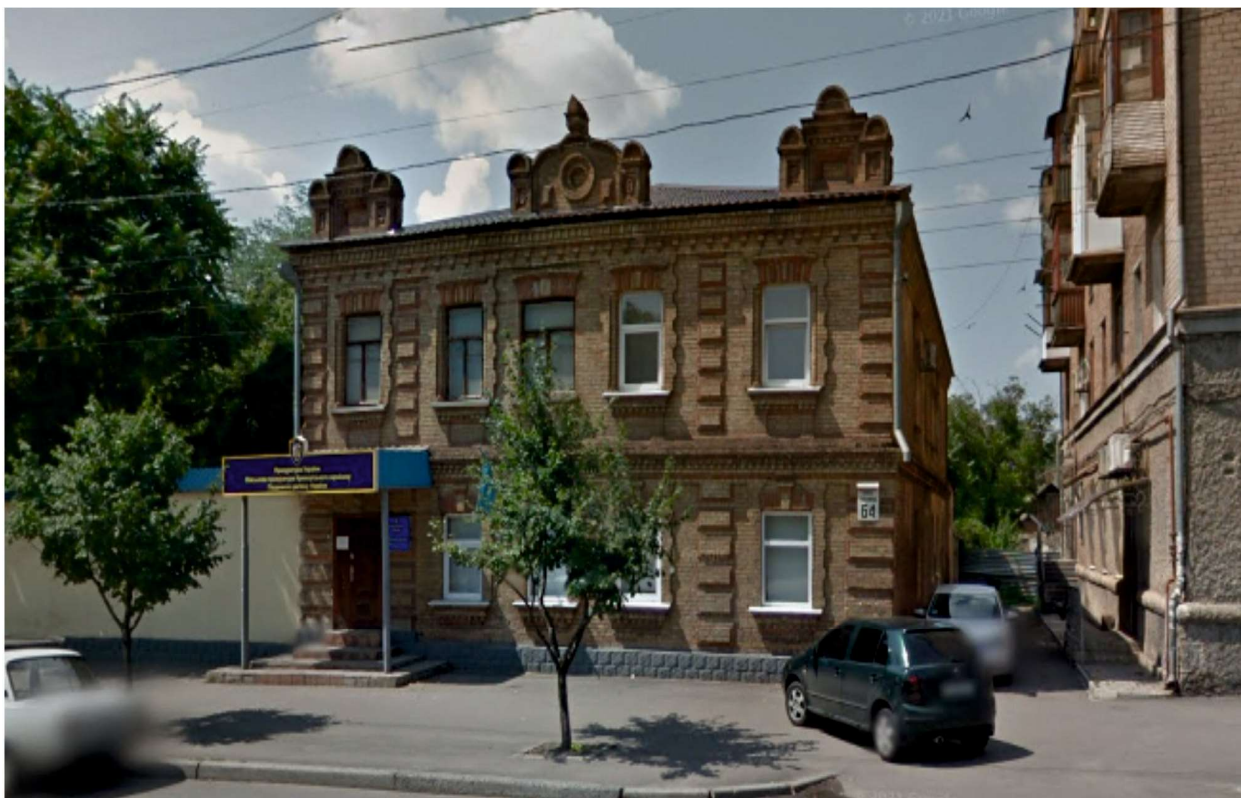

Рис. 1.18. Адміністративна будівля по вул. Сято-Миколаївській, 64

Рис. 1.19. Житловий будинок по вул. Сято-Миколаївській, 59

Рис. 1.20. Будинок по вул. Сято-Миколаївській, 61

Рис. 1.21. Адміністративна будівля по вул. Сято-Миколаївській, 60

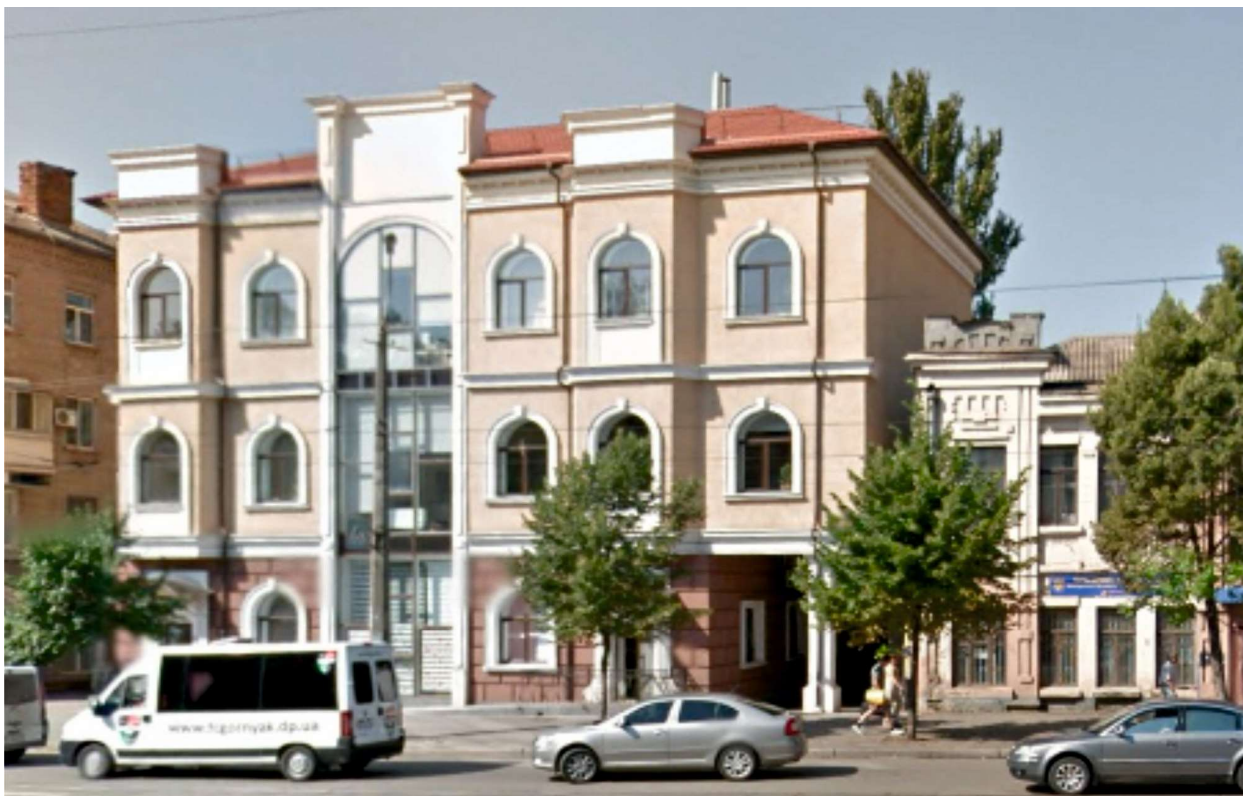

Рис. 1.22. Житловий будинок по вул. Сято-Миколаївській, 60А

Рис.1.23. Житловий будинок по вул. Сято-Миколаївській, 60А

Рис. 1.24. Харків. АТС на вул. Мироносицької

Рис. 1.25. Харків. Будівля Госпрому

Рис. 1.26. Харків. Адміністративна будівля на вул. Пушкінській

Рис. 1.27 Харків. Харківська державна академія дизайну та мистецтв

Рис. 1.28 Дніпро. Готель Україна

Рис.1.29 Київ. «Будинок із химерами»

Рис.1.30. Кропивницький. Обласна універсальна наукова бібліотека

Рис. 1.31. Кропивницький. Будівля колишньої водолікарні по вул. Дворцовій

Рис. 1.32. Кропивницький. Житлова будівля по вул. Гоголя

Рис. 1.33. Київ. Будинок №50 на розі Шосе ДВРЗ та вулиці Макаренка

Рис. 1.34. Дніпродзержинськ. Проспект Леніна, будинки № 62, 64, 66.

ДОДАТОК Б

Рис. 2.1. Одеса. Оперний театр

Рис. 2.2. Одеса. Державна наукова бібліотека

Рис. 2.3. Одеса. Прибутковий будинок. Вул. Базарна,49

Рис. 2.4. Перший варіант. Головний фасад по вул. Свято-Миколаївська

Рис. 2.5. Перший варіант. Фасад по вул. Карагандинська

Рис. 2.6. Перший варіант. Фасад по вул. Карагандинська

Фронтоны

Рис. 2.7.

Рис. 2.8.

Рис. 2.9.

Картуші

Рис. 2.10.

Рис. 2.11.

Рис. 2.12.

Гірлянди, вінки

Рис. 2.13.

Рис. 2.14.

Рис. 2.15.

Прийняті до роботи елементи декору

Рис. 2.16.

Рис. 2.17.

Рис. 2.18.

Рис. 2.19.

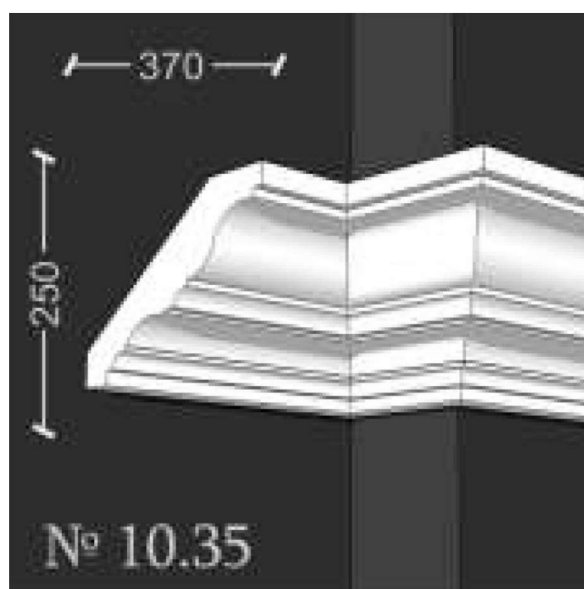

Рис. 2.20.

Рис. 2.21.